

Anna Siwik

Kraków

**Katedra Politologii i Historii Najnowszej
na Wydziale Humanistycznym AGH w Krakowie**

Okres transformacji w latach dziewięćdziesiątych zapoczątkował dyskusje nad kształtem wyższej edukacji w Polsce. Także uczelnie techniczne poszukiwały adekwatnych do ich rangi wzorców. W Europie Zachodniej, a także w Stanach Zjednoczonych powszechnie znane są uniwersytety techniczne, na których uprawiane są nauki humanistyczne, społeczne czy artystyczne. W tamtym okresie w Akademii Górniczo-Hutniczej zrodziła się idea poszukiwania nowych obszarów badawczych na styku humanistyka–technika i tworzenia kierunków studiów odpowiadających tym założeniom. W roku 2001 powołano więc Wydział Nauk Społecznych Stosowanych (obecnie Wydział Humanistyczny) z kierunkiem kształcenia socjologia, o specjalności multimedialnej. W 2008 r. otwarto kolejny kierunek: kulturoznawstwo, też o podobnej specjalności. Chodziło o wykorzystanie potencjału intelektualnego oraz zaplecza technicznego innych wydziałów, które posiadają specjalistów w najnowszych dziedzinach multimediiów oraz świetnie wyposażone laboratoria w zakresie zaawansowanych technologii internetowych, np. grafiki komputerowej, technik obrazu i dźwięku itp.

Wydział Humanistyczny w AGH składa się z czterech katedr: Katedry Socjologii Ogólnej i Antropologii Społecznej, Katedry Socjologii Gospodarki i Komunikacji Społecznej, Katedry Kulturoznawstwa i Filozofii oraz Katedry Politologii i Historii Najnowszej. Ze względu na interdyscyplinarny charakter zespołu zatrudnionych pracowników badania mają także taki wymiar, co wydaje się elementem pozytywnym, zgodnie z ogólną tendencją w nauce do poszerzania obszarów badawczych i podejmowania zadań badawczych na styku różnych dyscyplin wiedzy. Ogólnie motywem dominującym badań jest opis współczesnego społeczeństwa postindustrialnego (przede wszystkim polskiego) ale nie tylko, z punktu widzenia socjologii, filozofii, ekonomii, politologii i kulturoznawstwa, w oparciu o historyczny kontekst. Ważnym komponentem badań są odniesienia do problematyki współczesnych mediów. Wydział wydaje dwa czasopisma naukowe: „Studia Humanistyczne” oraz „Idee i Myśliciele” o bardziej monograficznym charakterze.

Przechodząc do bardziej szczegółowej prezentacji zespołu historyków i politologów w Katedrze Politologii i Historii Najnowszej, należałoby zwrócić uwagę na charakterystyczną także i w tym wypadku cechę — interdyscyplinarność oraz zróżnicowanie tematyczne. W problematyce badawczej wyróżnić należy dwa wątki: politologiczny i historyczny.

Jednym z obszarów badawczych katedry są procesy zachodzące we współczesnym świecie i Polsce, związane z nowoczesnymi technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi. Zjawiska te analizuje Leszek Porębski, a efektem jego badań jest diagnoza kierunku przemian, jaki demokracji nadają nowe technologie (wydana w 2012 r. książka: *Lokalny wymiar elektronicznej demokracji*). Warto pokreślić, że od początku powstania wydziału prowadzono badania rozwoju tzw. społeczeństwa informacyjnego w Polsce, co zaowocowało wieloma konferencjami i publikacjami (m.in. *Od społeczeństwa industrialnego do społeczeństwa informacyjnego*, red. Anna Siwik).

Problemy globalizacji, a w tym kontekście zjawisko terroryzmu, leży w sferze zainteresowań Roberta Borkowskiego (książka *Terroryzm ponowoczesny (studium z antropologii polity-*

ki), natomiast Klaus Müller, odnosząc się do zjawisk globalizacji, koncentruje się głównie na analizie porównawczej procesów transformacyjnych w krajach postkomunistycznych Europy Środkowo-Wschodniej (np. *How Culture Shapes the Post-Communist Transformations, Employment and Economy in Central and Eastern Europe*, emecon.eu).

Julian Kwiek kontynuuje badania dotyczące środowiska akademickiego w Krakowie, rozszerzając je obecnie na lata osiemdziesiąte (wcześniej opublikował książkę *Marzec 1968 w Krakowie, Marzec 1968 w Krakowie w dokumentach*). Drugim obszarem jego zainteresowań są problemy mniejszości słowackiej i żydowskiej w Polsce (*Żydzi, Łemkowie, Słowacy w województwie Krakowskim 1945–1949/50*).

Tematyka narodowościowa leży także w sferze zainteresowań Lucyny Kulińskiej, która zajmuje się skomplikowanymi relacjami polsko-ukraińskimi (m.in. książka *Przebieg eksterminacji ludności polskiej Kresów Wschodnich w latach czterdziestych XX wieku*).

Anna Siwik prowadzi badania dotyczące przemian społeczeństwa polskiego w kierunku „jego upodmiotowienia” w schyłkowym okresie PRL (lata osiemdziesiąte), roli kobiet (*Kobieta w historii Polski*, w: *Kalejdoskop genderowy*) oraz kontynuuje badania dotyczące polskiej emigracji i historii AGH (A. Siwik, R. Artyniak, J. Kwiek, „*Wysoki Sejm raczy uchwalić...*” *Starania o założenie wyższej szkoły górnictwa i hutnictwa w Krakowie w latach 1861–1914. Dokumenty*, Kraków 2013).

Wreszcie ostatni obszar badawczy katedry obejmuje szeroko rozumiane media. PRL z perspektywy mediów — mimo że jest to temat ostatnio szeroko eksplorowany, ciągle dostarcza nowych odkryć. Maciej Myśliwiec bada obraz PRL m.in. w dziełach polskiej kinematografii przed upadkiem systemu komunistycznego i później; interesują go postawy młodzieży kształtowane przez popkulturowy przekaz (m.in. art. *Przekaz popkulturowy jako element kształtujący postawy młodzieży polskiej wobec komunizmu i transformacji ustrojowej*). Robert Borkowski opublikował artykuł *Fabryki strachu — obraz terroryzmu jako kicz w medialnej popkulturze*, w: *Bezpieczeństwo w XXI wieku — asymetryczny świat*, red. K. Liedel, P. Piasecka, T. Aleksandrowicz, Warszawa 2011.

Magdalena Parus-Jaskułowska zajmuje się obrazem społeczeństwa polskiego po 1989 r. w mediach (także w mediach niemieckich) — ze szczególnym naciskiem na zjawiska kulturowe (m.in. art. *Naród, historia, media — patriotyczny przekaz historyczny w polskich mediach*).